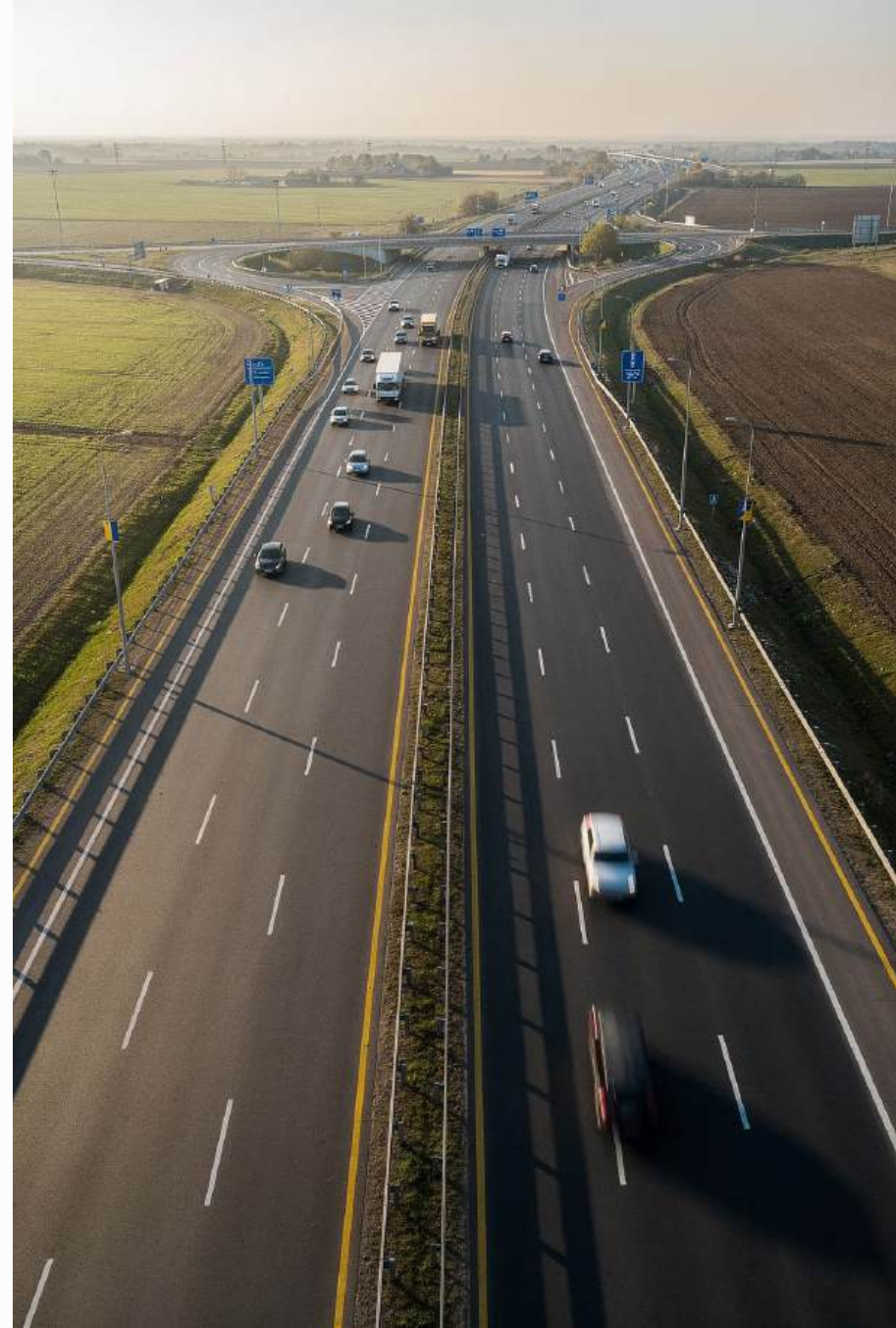

Силабус дисципліни «Дорожні умови та безпека дорожнього руху»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 274 · АВТОМОБІЛЬНИЙ ТРАНСПОРТ

БАКАЛАВР

90 годин · 3 кредити ЄКТС · 3 змістовних модулі

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Дорожні умови та безпека дорожнього руху

Спеціальність: **274** Автомобільний транспорт

Ступінь: Бакалавр

90

Годин

загальний обсяг дисципліни

3

Кредити ЄКТС

відповідно до стандарту

3

Модулі

змістовних блоки курсу

Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання інформації у сфері безпеки дорожнього руху: виявлення причинно-наслідкових зв'язків дорожньо-транспортних пригод, порівняння дорожніх умов, формування обґрунтованих висновків та пропозицій щодо підвищення безпеки. Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки аналітичних звітів, розрахункових робіт і ситуаційних задач. Здатність до усної та письмової професійної комунікації: чітко пояснювати поняття з організації дорожнього руху, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати звіти, схеми та аналітичні записки щодо стану безпеки на конкретних ділянках доріг. Відповідальність та ініціативність у питаннях дотримання та пропаганди безпеки дорожнього руху. • аналізувати дорожні умови та їх вплив на безпеку руху; • виділяти чинники ризику та узагальнювати результати аналізу ДТП; • планувати власну діяльність і дотримуватися встановлених дедлайнів; • коректно спілкуватися з викладачами, однокурсниками та фахівцями галузі; • брати участь у командній роботі з розбору реальних ситуацій на дорогах.	Фахові компетентності Розуміння системи «водій — автомобіль — дорога — середовище» як основи аналізу безпеки дорожнього руху, класифікації автомобільних доріг, елементів дорожньої інфраструктури та їх технічних вимог. Знання нормативно-правової бази у сфері дорожнього руху: Закону України «Про дорожній рух», Правил дорожнього руху, стандартів ДСТУ щодо дорожніх знаків і розмітки. Здатність виявляти та аналізувати небезпечні місця (аварійні ділянки) на дорогах, оцінювати вплив метеорологічних умов, рельєфу, покриття та технічних засобів регулювання на безпеку руху. Знання основ організації та регулювання дорожнього руху, методів профілактики ДТП та проведення дорожньо-транспортних експертиз. • оцінювати стан дорожніх умов за ключовими параметрами безпеки; • визначати причини та умови виникнення дорожньо-транспортних пригод; • характеризувати технічні засоби організації та регулювання руху; • орієнтуватися в системі нормативних документів у сфері БДР; • пояснювати вплив людського чинника та дорожньої інфраструктури на безпеку.	Результати навчання Пояснювати сутність ключових понять дисципліни: дорожні умови, безпека дорожнього руху, ДТП, аварійність, коефіцієнт безпеки, зупинний шлях, видимість, зчіпні якості покриття, пасивна та активна безпека транспортного засобу. Аналізувати основні параметри дорожніх умов для виявлення небезпечних ділянок та чинників ризику. Характеризувати організаційно-правові засади забезпечення БДР в Україні та на міжнародному рівні, застосовувати методи оцінки безпеки дорожнього руху та проведення дорожнього аудиту, визначати основні тенденції аварійності та формулювати заходи з їх зниження. • пояснювати ключові терміни та поняття безпеки дорожнього руху; • аналізувати причини та статистику ДТП за різними чинниками; • визначати показники безпеки дорожніх умов і стану покриття; • застосовувати методи дорожнього аудиту та оцінки ризику; • використовувати нормативні документи та офіційну статистику для прийняття обґрунтованих рішень.
--	--	--

Система «водій — автомобіль — дорога — середовище» та правове забезпечення БДР

Тема 1.1

Безпека дорожнього руху як науково-прикладна проблема.

Поняття БДР, система «водій — автомобіль — дорога — середовище», статистика та аналіз аварійності в Україні та світі.

Тема 1.2

Нормативно-правова база у сфері дорожнього руху: Закон України «Про дорожній рух», Правила дорожнього руху, міжнародні конвенції (Віденська конвенція 1968 р.), стандарти ДСТУ.

Тема 1.3

Людський чинник у забезпеченні безпеки дорожнього руху.

Психофізіологічні особливості водія, час реакції, увага, втома, вплив алкоголю та медикаментів на керування транспортним засобом.

Дорожні умови та технічні засоби організації руху

Тема 2.1

Класифікація автомобільних доріг та їх основні елементи. Геометричні параметри доріг, поздовжні та поперечні профілі, радіуси кривих, видимість, технічні вимоги безпеки.

Тема 2.2

Дорожнє покриття та зчипні якості. Вплив стану покриття, метеорологічних умов (дощ, сніг, ожеледь) та сезонних змін на безпеку руху, методи оцінки коефіцієнта зчеплення.

Тема 2.3

Технічні засоби організації дорожнього руху: дорожні знаки та розмітка (ДСТУ 4100, ДСТУ 2587), світлофорне регулювання, напрямні пристрої, засоби примусового зниження швидкості.

Тема 2.4

Небезпечні ділянки доріг («чорні точки»). Методи їх виявлення, аналізу та ліквідації; коефіцієнт безпеки, графік коефіцієнтів аварійності, дорожній аудит.

Організація руху, профілактика ДТП та міжнародний досвід

Тема 3.1

Активна та пасивна безпека транспортних засобів: системи ABS, ESP, SRS, конструктивні елементи захисту. Технічний стан транспортного засобу як чинник безпеки.

Тема 3.2

Організація дорожнього руху в населених пунктах та на позаміських дорогах. Швидкісні режими, пішохідні переходи, перехрестя, залізничні переїзди, зони обмеженої видимості.

Тема 3.3

Профілактика дорожньо-транспортних пригод. Методи аналізу причин ДТП, розслідування та документування, перша допомога потерпілим, відповідальність учасників дорожнього руху.

Тема 3.4

Міжнародний досвід та сучасні технології в сфері БДР. Програми Vision Zero, Safe System Approach, цифрові системи моніторингу доріг, інтелектуальні транспортні системи (ITS).

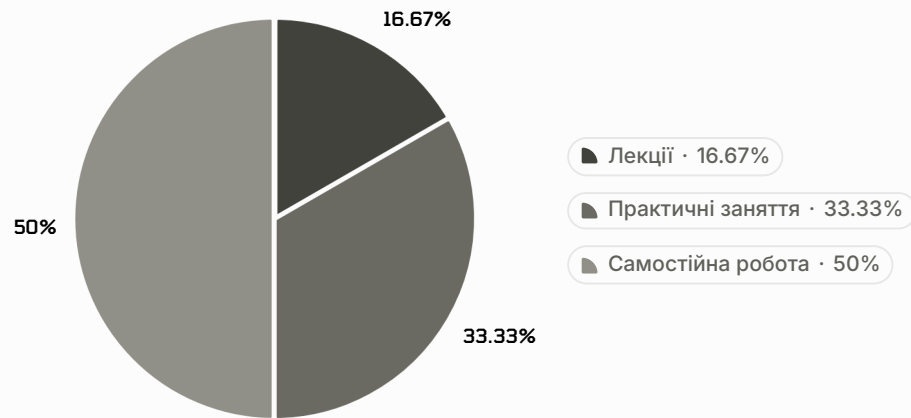
Розподіл навчального часу – 90 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	Самостійна робота (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 – Система ВАДС та аварійність	2	4	5
	Тема 1.2 – Нормативно-правова база БДР	2	3	5
	Тема 1.3 – Людський чинник	1	3	5
Модуль 2	Тема 2.1 – Класифікація доріг та їх елементи	2	4	5
	Тема 2.2 – Покриття та зчіпні якості	2	3	5
	Тема 2.3 – Технічні засоби ОДР	2	4	5
	Тема 2.4 – Небезпечні ділянки та аудит	1	3	5
Модуль 3	Тема 3.1 – Активна та пасивна безпека ТЗ	1	3	5
	Тема 3.2 – Організація руху	1	3	5
	Тема 3.3 – Профілактика ДТП	1	3	5
	Тема 3.4 – Міжнародний досвід та ІТС	0	3	5
Разом		15	30	45

Загальний обсяг: **90 годин = 3 кредити ЄКТС**. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу.

Примітки до розподілу часу

Структура навчального часу

Загальний обсяг — **90 годин (3 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теоретичною підготовкою та практичними навичками у сфері безпеки дорожнього руху.

- **Лекції (15 год.):** подача ключового теоретичного матеріалу з БДР
- **Практичні (30 год.):** розв'язання ситуаційних задач, дорожній аудит, аналіз ДТП
- **Самостійна робота (45 год.):** поглиблене вивчення, підготовка звітів і завдань

□ Практичні заняття становлять **33% обсягу дисципліни** — акцент на відпрацюванні фахових навичок аналізу дорожніх умов.

Самостійна робота студентів

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками та посібниками з безпеки дорожнього руху та організації автомобільних перевезень (Парасюк, Демків, Когут; Кашканов, Грисюк, Гуменюк та ін.), нормативними документами (ПДР України, ДСТУ 4100, Закон «Про дорожній рух»), науковими статтями у фахових виданнях. Студент має вміти конспектувати ключові положення, виділяти головні поняття і визначення, порівнювати підходи різних авторів до оцінки дорожніх умов та безпеки руху.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів: Державного агентства автомобільних доріг України (ukravtodor.gov.ua), Сервісного центру МВС (hsc.gov.ua), Патрульної поліції (patrol.police.gov.ua), Верховної Ради (zakon.rada.gov.ua) та Укрстату (ukrstat.gov.ua). Аналіз статистики ДТП, стану доріг, міжнародних програм безпеки. Результат — розвиток навичок роботи з офіційними джерелами та формування інформаційної грамотності фахівця з автомобільного транспорту.

Індивідуальні завдання

Виконання розрахункових завдань із визначення зупинного шляху, коефіцієнтів безпеки та аварійності на конкретних ділянках доріг; аналітичних завдань щодо порівняльного аналізу аварійності за регіонами, видами ДТП та чинниками ризику; творчих завдань — підготовка аналітичних записок, міні-досліджень з актуальних питань БДР в Україні. Очікуваний результат — уміння застосовувати теоретичні знання на практиці, інтерпретувати результати та обґрунтовувати висновки.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять шляхом опрацювання умов ситуаційних задач, повторення теоретичного матеріалу та відпрацювання методів аналізу дорожніх умов; підготовка до тестувань через вивчення ключових термінів і визначень, нормативних вимог і формул розрахунку; підготовка до контрольних робіт за кожним змістовним модулем через систематизацію знань і розв'язання типових задач. Очікуваний результат — готовність до активної роботи на заняттях і впевнене виконання контрольних завдань.

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: розрахункові та ситуаційні вправи за темами змістовного модуля (аналіз ДТП, визначення небезпечних ділянок, розрахунок зупинного шляху). Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне ситуаційне завдання або звіт з дорожнього аудиту, які охоплюють теми змістовних модулів (теоретичні питання, розрахункові задачі, аналіз дорожніх умов реального об'єкта). Оцінюються повнота відповіді, правильність розрахунків та обґрунтованість висновків.

3

Підсумковий контроль

Залік відповідно до навчального плану. Форма проведення — комбінована: тестування та розв'язання практичної задачі. Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали оцінювання: 100-бальна система з переведенням у національну шкалу та ЄКТС.

Методи викладання

Підходи до навчання

Викладання дисципліни «Дорожні умови та безпека дорожнього руху» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й практичних навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності фахівця з автомобільного транспорту. Такий підхід сприяє глибшому розумінню взаємозв'язків у системі «водій — автомобіль — дорога — середовище», розвитку аналітичного мислення та вмінню застосовувати набуті знання під час вирішення фахових завдань.

Лекції Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, таблиць, фото реальних ДТП і дорожніх умов; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.	Аналіз реальних ДТП Розбір конкретних випадків дорожньо-транспортних пригод; студенти виявляють причини, встановлюють сприятливі чинники та пропонують заходи з їх запобігання.	Практичні задачі Розрахункові вправи за темами (визначення зупинного шляху, коефіцієнта безпеки, швидкості на кривих, відстані видимості); відпрацювання алгоритмів розв'язання.
Дискусії Обговорення актуальних проблем безпеки дорожнього руху в Україні (аварійність, стан інфраструктури, впровадження Vision Zero); розвиток критичного мислення та аргументації.	Робота з нормативними документами Опрацювання ПДР України, Закону «Про дорожній рух», ДСТУ 4100, ДСТУ 2587 та підзаконних актів; формування навичок роботи з нормативно-технічною базою.	Дорожній аудит (польовий компонент) Виконання навчального дорожнього аудиту конкретної ділянки вулично-дорожньої мережі: оцінка умов видимості, стану покриття, знаків та розмітки, виявлення порушень і підготовка звіту.
Тестування та опитування Перевірка рівня засвоєння матеріалу після кожної теми; формування навичок чіткого та лаконічного формулювання відповідей у межах ПДР та нормативних вимог.		
Усі методи спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою спеціальності 274 «Автомобільний транспорт».		

Рекомендована література та ресурси

1. Парасюк В. М., Демків Р. Я., Когут В. М. Безпека дорожнього руху : навч. посіб. — Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. — 340 с.
2. Кашканов А. А., Грисюк О. Г., Гуменюк І. І. Безпека дорожнього руху : навч. посіб. — Вінниця : ВНТУ, 2022. — 95 с.
3. Методи оцінки дорожніх умов на автомобільних дорогах для підвищення безпеки руху. Автомобільні дороги і дорожнє будівництво. — 2025. — Том 62, № 2. — URL: <https://arrcjournal.org>
4. Правила дорожнього руху України 2024 з коментарями та ілюстраціями. — Київ : Монолит, 2024. — 224 с.
5. Закон України «Про дорожній рух» від 30 червня 1993 р. № 3353-XII (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>
6. Закон України «Про автомобільні дороги» від 8 вересня 2005 р. № 2862-IV. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2862-15>
7. Закон України «Про автомобільний транспорт» від 5 квітня 2001 р. № 2344-III (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2344-14>
8. ДСТУ 4100:2021. Знаки дорожні. Загальні технічні умови. Правила застосування. — Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2022.
9. ДСТУ 2587:2010 (зі змінами 2022). Розмітка дорожня. Технічні вимоги. Методи контролювання. Правила застосування. — Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2022.
10. Державна служба статистики України. Транспорт України : статистичний збірник. — Київ : Держстат, 2024. — URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
11. Risk analysis of road traffic accidents in Ukraine. Transport, 39(4), 350–359. — 2024. doi: 10.3846/transport.2024.23190.
12. Del Serrone G. Proactive safety tools to evaluate potential conditions of road layouts. Transportation Research Procedia, 69, 815–822. — 2023. doi: 10.1016/j.trpro.2023.02.240.
13. iRAP: Road safety audits and inspections. International Road Assessment Programme, 2023. — URL: <https://irap.org/>
14. World Bank. Road safety and digital technologies. — Washington, DC : World Bank, 2022. — URL: <https://www.worldbank.org/>
15. United Nations Development Programme in Ukraine. Use of mobile applications for monitoring road conditions. — 2022.
16. Burlaka V. P., Kostenko V. M. Математичне моделювання транспортних потоків : монографія. — Харків : ХНАДУ, 2022.
17. Державне агентство автомобільних доріг України (Укравтодор). — URL: <https://ukravtodor.gov.ua/>
18. Сервісний центр МВС України. — URL: <https://hsc.gov.ua/>
19. Патрульна поліція України. Статистика ДТП. — URL: <https://patrol.police.gov.ua/>
20. Офіційний сайт Верховної Ради України. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
21. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. — URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
22. Міністерство інфраструктури України. — URL: <https://mtu.gov.ua/>
23. International Transport Forum (ITF/OECD). Development of Ukraine's 10-Year Road Safety Strategy. — 2024. — URL: <https://www.itf-oecd.org/>
24. Офіційний сайт ДП «Сертифікація на автомобільному транспорті». — URL: <https://satransport.gov.ua/>
25. Журнал «Автомобільні дороги і дорожнє будівництво» (електронне видання). — URL: <https://arrcjournal.org/>